

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

По мнению рейтингового агентства, Нацбанк в дальнейшем будет направлять усилия на поддержание существующего курса гривны. В краткосрочном периоде возможно небольшое укрепление национальной валюты в связи с сохранением тенденции притока иностранной валюты в Украину. По нашему мнению доминирование предложения иностранной валюты над спросом будет обуславливаться в основном чистыми привлеченными реального и банковского сектора.

В марте объем торгов на фондовом рынке вырос до 11,4млрд.грн., что на 12% превышает март текущего года. В структуре торгов, по-прежнему, наибольший удельный вес занимал рынок государственных ценных бумаг – 56%, что объясняется как операциями Нацбанка по покупке-продаже ОВГЗ, так и высоким уровнем интереса банковского сектора к вложению ликвидных ресурсов в такие бумаги. На рынок акций приходилось 35% от общего объема, инвестиционные сертификаты – 6%, облигации – 4%. Операции с облигациями органов местного управления имеют достаточно малый удельный вес по сравнению с другими финансовыми инструментами – 0,03%. Можно ожидать, что в втором полугодии этого года активность данного сегмента несколько увеличится в связи с выходом на фондовый рынок шести городов с эмиссиями общим объемом около 700 млн. грн. Однако совокупный объем выпусков будет небольшим и существенно не изменит структуру торгов.

Таким образом, учитывая предполагаемый рост ВВП Украины на 3-4% в 2010 году, следует придерживаться относительно пессимистической оценки развития финансовой системы Украины. Но если правительство будет стимулировать экономику, можно ожидать и более высоких темпов роста ВВП. Промышленность в будущем году начнет динамично развиваться. Можно с уверенностью говорить, что показатели ее роста превысят увеличение ВВП, около 10-12%. Базируясь на анализе состояния отраслей народного хозяйства предыдущего года, среди лидеров следует отметить металлургию и машиностроение. Традиционно рост будет наблюдаться в пищевой промышленности. Реальное обменное соотношение гривна-доллар, сохранится на уровне 8,4 UAH/USD. Причем его можно считать даже определенным укреплением гривны. Не исключено, что гривна еще больше стабилизируется, и доллар будет стоить порядка 8 грн.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

5. Макогон Ю.В. Орехова Т.В., Лисенко К.В., Голубов М.І. Трансформація світового ринку капіталу в умовах транснаціоналізації. Монографія. Донецьк: ДонНУ, 2006. – 248с.
6. Макогон Ю.В. Современное состояние международной торговли товарами и услугами в Украине и Донецкой области (на японском языке) *Russia&Nis business monthly*, №3, 2008г. С.21-30
7. Макогон Ю.В., Медведкин Т.С., Медведкина С.О. Підвищення конкурентоспроможності експорторієнтованих галузей України в умовах глобалізації (на прикладі машинобудування, чорної металургії та хімічної промисловості) // Вісник Львівської комерційної академії. – Серія економічна, випуск 23 – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2006. – С. 12-27
8. Медведкина Е.А., Месечко И. Специфика экспансии рынка банковских услуг Украины в условиях финансовой глобализации // Европейский вектор экономического развития: Сборник научных работ. – Вип. 1(4). – Днепропетровск: Вид-во ДУЕП, 2008. - С. 52-58
9. Медведкина С.О. Пріоритетні напрями адаптації України до глобального фінансового економічного середовища // Фінансова система України. Збірник наукових праць. – Острог: Видавництво «Національний університет „Острозька академія”, 2007. – Випуск 9. – Ч.4. - С.31-39

РЕЗЮМЕ

В научной статье рассматриваются вопросы развития финансовой системы, а соответственно и стратегических приоритетов банковской, в т.ч. и монетарной политики, от которых зависит развитие всей экономики: масштабы и темпы роста производства, конкурентоспособность предприятий на внутреннем и внешнем рынках, уровень благосостояния населения.

SUMMARY

The questions of development of the financial system are examined in the scientific article, and accordingly and strategic priorities bank, including and монетарной policy, on which development of all economy depends: scales and rates of height of production, competitiveness of enterprises on internal and external markets, level of welfare of population.

РЕЗЮМЕ

У науковій статті розглядаються питання розвитку фінансової системи, а відповідно і стратегічних пріоритетів банківської, в т.ч. і монетарної політики, від яких залежить розвиток усієї економіки : масштаби і темпи росту виробництва, конкурентоспроможність підприємств на внутрішньому і зовнішньому ринках, рівень добробуту населення.

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

Подунай В.В., магістр з міжнародної економіки Донецького національного університету (Україна)

Вступ. За умов фінансово-економічної кризи сучасна економічна політика держави повинна бути спрямована на стимулювання зростання економіки, забезпечення стабільного соціального захисту населення, зменшення рівня безробіття, створення умов для науково-технічного прогресу та залучення інвестицій для розвитку регіонів України.

У сучасну епоху конкурентоспроможність країн все більшою мірою залежить від нових технологій та інновацій. Тому в розвинених країнах інновації опиняються в фокусі інституційних, економічних, технологічних і організаційних чинників, оптимальне поєднання яких створює умови для активної інноваційної діяльності [1].

Для забезпечення економічного відродження України необхідно сформувати ефективну систему взаємовідносин між наукою і промисловістю, державою і регіонами. Інновації в результаті їх комерціалізації є основою розвитку промисловості, регіонів і держави. Вони значною мірою визначають найважливіші напрями наукової діяльності шляхом постійного врахування ринкових змін попиту і пропозиції в межах країни, загалом, та конкретних регіонів, зокрема. Економічне зростання регіонів, як передумова процвітання України, потребує вибору державою інноваційної моделі економічного розвитку, основи якої повинні бути закладені вже під час розроблення стратегії розвитку регіонів і заходів подолання фінансово-економічної кризи [2].

Концептуальним засадам інноваційного розвитку, питанням управління інноваційними процесами та регіональним аспектам інноваційного розвитку присвячено наукові публікації відомих українських вчених таких як: О.Алімов, З. Варналій, В.Воротін, Б.Губський, Н.Гончаров, В.Гринев, Ю. Макогон, А. Мокій, А. Павлюк, С. Романюк, Л.Федулова. Проте, незважаючи на чисельність наукових праць, проблема впровадження інноваційно-інвестиційної моделі економічного зростання та регулювання інноваційно-інвестиційного процесу в Україні залишається невирішеною. Фінансово-економічна криза загострила проблеми пошуку внутрішніх і зовнішніх джерел інвестиційних ресурсів, формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні, що потребує удосконалення системи державного управління інноваційною та інвестиційною діяльністю.

У зв'язку з цим **метою даної статті** є аналіз основних факторів реалізації інноваційної політики та формування пріоритетних напрямів інноваційно-інвестиційної політики держави в умовах кризових явищ.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі якість управління інноваційними процесами стала визначальним фактором конкурентоспроможності національних економік. В Україні за останні півтора десятка років спостерігається технологічне відставання від

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

розвинених країн, і, як наслідок, зниження конкурентоспроможності економіки нашої країни, гальмування розвитку високотехнологічних галузей промисловості, зниження якості робочої сили. Причина цього у непослідовності проведення науково-технологічної та інноваційної політики, її низька ефективність.

Ефективність державної політики саме у сфері управління інноваційними процесами визначає конкурентоспроможність національної економіки. У розвинених країнах до 90 відсотків приросту валового продукту забезпечується за рахунок упровадження нових технологій. При цьому роль держави в даному процесі значно вагоміша, ніж при регулюванні звичайної економічної діяльності.

Інноваційно-інвестиційний процес характеризується наявністю взаємозв'язків між елементами (при цьому зміна одного з них призводить до зміни багатьох інших), постійною взаємодією елементів системи, а також нерівномірними зовнішніми впливами. Інноваційно-інвестиційний процес як цілісна система перебуває у взаємозв'язку і взаємозалежності з іншими системами: виробничою, податковою, кредитно-грошовою, соціальною та ін. У той же час інноваційно-інвестиційний процес сам є підсистемою господарської системи. З інституційної точки зору інноваційно-інвестиційний процес являє собою сукупність спеціалізованих наукових і фінансових установ, промислових фірм, фінансових ринків, які забезпечують створення, освоєння та дифузії нововведень, трансформацію заощаджень в інвестиції найбільш ефективними способами. Сучасні інформаційні технології сприяють появі поліваріантності новаторських рішень, що змінює концепцію жорсткого планування та контролю чітко визначеної послідовності етапів створення нововведень [3].

Негативні наслідки кризових явищ в економіці України та їх переплетіння у сфері науки, освіти, техніки і технологічного розвитку зумовили істотне гальмування інноваційних процесів. Бюджетне фінансування науково-технічної сфери неухильно зменшується, залишається низьким рівень впровадження у виробництво результатів досліджень та розробок, наука поступово перестає бути суспільно визнаною пріоритетною діяльністю держави. Відбувається незворотна втрата інтелектуального потенціалу країни. Основним недоліком здійснюваної інноваційної політики залишається її спрямованість на керування переважно «процесом», а не «кінцевими результатами». Треба створювати матеріально-технічне підґрунтя для системи стимулів та необхідних організаційно-технологічних умов ефективної роботи хоча б найкращої частини науково-технічного та виробничого потенціалу. Тому для вдосконалення інноваційної політики дуже важливо формувати стимулююче економіко-правове середовище саме для тих суб'єктів циклу «наука – техніка – виробництво», які забезпечують відчутні позитивні кінцеві результати.

Державна інноваційна політика повинна стати найважливішим аспектом діяльності, спрямованої на виведення економіки України з кризи. Головною метою такої політики є стратегічна орієнтація розвитку виробництва на створення і широке застосування принципово нових машин, матеріалів, комплексних технологічних систем, ефективне освоєння науково-технічних розробок, забезпечення соціально-економічних, організаційних і правових умов для постійного відтворення та ефективного використання науково-технічного потенціалу. Досвід показує, що значна частина науково-технічних інновацій пов'язана з інвестиційними товарами, які потребують капітальних витрат. Тому, якщо рівень інвестицій у країні низький, то потенційні можливості розвитку науково-технічної сфери можуть бути втраченими. Цей аспект сьогодні дуже актуальний для країн з перехідною економікою, бо процес відтворення виробничого апарату переживає глибоку кризу [2].

Потреба в інвестиціях для структурної трансформації промислового комплексу регіону зростає у зв'язку з необхідністю якісного оновлення діючих виробничих потужностей, нормалізації галузевих, відтворювальних, вартісних, технологічних пропорцій та реалізації інноваційної стратегії розвитку.

В основу державного регулювання інвестиціями на регіональному рівні повинні бути покладені наступні принципи:

- децентралізація інвестиційного процесу;
- збільшення частки власних коштів суб'єктів підприємницької діяльності у фінансуванні інвестиційних програм;
- перенесення центру ваги з безповоротного фінансування на кредитування та адресне спрямування виділених коштів із розробкою механізму їх повернення при збитковому чи нецільовому витрачанні;
- контроль за цільовим використанням централізованих ресурсів з чітким визначенням кола відповідальних осіб;
- удосконалення нормативно-правової бази інвестування;
- прогнозування перспективного надходження капіталу за формами власності у територіальному та галузевому розрізах;
- індикативне планування структури капіталовкладень;
- закріплення обсягів щорічного бюджетного фінансування капітальних вкладень;
- розробка інвестиційних програм, спрямованих на реалізацію стратегічних цілей, ранжування програм за пріоритетністю проведення, формування сприятливої структури реалізації обраних програм з оцінкою ефективності інвестиційного процесу;
- використання механізму стратегічних державних та регіональних замовлень, розміщення їх на конкурсній основі, оптимізація структури інвестицій, концентрація державних капіталовкладень на вузькому полі пріоритетних програм;
- прискорене забезпечення інвестицій прогресивними інноваційними зрушеннями, що сприяють зниженню ресурсоемності продукції, поліпшенню її якості та формуванню оптимальної ціни;
- розширення обсягу виробництва та асортименту товарів споживчого попиту;
- посилення експортних позицій промислового виробництва, освоєння випуску конкурентоспроможної продукції на основі сучасних досягнень науки і техніки;
- удосконалення технологічної структури капіталовкладень у напрямку скорочення питомої ваги будівельно-монтажних робіт та зростання видатків на закупівлю нового обладнання, зміна галузевої структури капітальних вкладень з метою підвищення інвестиційних нагромаджень у переробних галузях промисловості (легкої, харчової, деревообробної), поліпшення відтворювальної структури капіталовкладень у напрямку зниження питомої ваги нового будівництва у виробничому процесі й зростання частки витрат на технологічне переоснащення і реконструкцію діючих підприємств (більш дешево інвестування) [1].

В ролі інструментів реалізації регіональної інвестиційної політики щодо структурних реформ промисловості доцільно використовувати:

- грошово-кредитне стимулювання (проектне кредитування - цільова кредитна лінія під визначений контракт розмірі раніше встановленої банком межі надання позики; емісія акцій та облігацій промислових фірм під реалізацію конкретних інвестиційних програм; зниження норми банківського процента; "заморожування" нарахування відсотка по заборгованості на визначений період; обмін зобов'язань підприємств на акції; етапне кредитування - відновлювальна кредитна лінія з ув'язкою наступного виділення коштів та наслідків ефективного вкладання раніше наданих позик; інвестиційні гарантії; кредитування у довготермінові інвестиції);
- фінансово-бюджетне стимулювання (зниження ставки податку на реінвестований прибуток; безмитний імпорт обладнання, сировини; гранти на проведення науково-дослідних та проектно-конструкторських робіт, підвищення кваліфікації і перепідготовку кадрів, впровадження ресурсозберігаючого обладнання);
- стимулювання інфраструктурного забезпечення (надання земельних ділянок, будівель і споруд у користування за пільговими цінами; формування фондового ринку, сприяння взаємовигідному злиттю фінансового і промислового капіталів, нагромадження оптимальних розмірів статутних фондів суб'єктів господарювання; створення цільових позабюджетних фондів: природоохоронного, резервного, регіонального розвитку [3].

Актуальним питанням в умовах кризи для регіону є правильно сформована стратегія, яка дозволяє впорядкувати та розподілити обмежені ресурси, враховуючи сильні та слабкі ознаки регіону. Загальною ціллю розроблення стратегії розвитку регіону є створення умов, які забезпечать порівняно високі і стійкі темпи економічного зростання, підвищення соціального рівня населення, стабілізацію фінансової безпеки регіону. Отже, основними векторами під час розроблення стратегії можуть бути технологічні, економічні, управлінські заходи, котрі у сукупності призведуть до формування сучасного економічного зростання, основою якого стануть інновації. Адже найбільший ефект

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

у темпах економічного розвитку досягнули ті країни, в яких конкурентоспроможність була і залишається національною ідеєю, а одним з основних факторів конкурентоспроможності є інновації. Інновації являють собою зброю конкуренції, тому що інновація веде до зниження собівартості, до підвищення якості, до збільшення прибутку, до створення нових потреб, до припливу грошей, до зростання іміджу (рейтингу) держави, до відкриття і захоплення нових ринків, зокрема зовнішніх. Адже відомо, що інноваційна діяльність перебуває у прямій залежності від стану виробництва, вимагає великих капіталовкладень, що в умовах кризи є надзвичайно важким управлінським рішенням. Проте деякі західні розвинені країни, наприклад Ірландія, в таких важких для економіки умовах змушені скорочувати основні бюджетні статті, приймають рішення продовжувати фінансувати інноваційну діяльність, розуміючи, що це є реальна можливість швидкого виходу з кризи та динамічного розвитку економіки країни. Отже, зниження обсягу інвестицій, які надходять в регіон, призводить до спаду виробництва, та своєю чергою, приводять до спаду рівня науково-технічного прогресу. Фактично замкнене коло, без розвитку економіки не розвивається і наука. Таким чином, інвестиції мають важливе значення у розвитку регіону і є локомотивом розвитку економіки не тільки регіону, але й держави загалом. Очевидно, що відродження виробництва потребує інноваційного підходу та інвестування – це і є основа, яка допоможе регіонам вийти з економічної кризи. Отже, стратегія інноваційно інвестиційного розвитку регіону вкрай необхідна для залучення інвестицій, впровадження інновацій, відновлення конкурентоспроможного виробництва, зростання зайнятості населення регіону і тим самим це приведе до захищеності населення і забезпечення фінансовими ресурсами соціальної сфери регіону [1].

Для цього інноваційно-інвестиційна стратегія регіону повинна мати комплексність, цільову спрямованість, безперервність і містити чіткий напрям розвитку регіону на довгострокову перспективу.

До пріоритетних сфер інноваційно-інвестиційної діяльності, що заслуговують на державну підтримку, належать:

- високі технології, організації яких має бути спрямована на виробництво високотехнологічних, конкурентоспроможних на світових ринках та імпортозамінних товарів;
- забезпечення виробництва екологічно чистої продовольчої продукції за рахунок підтримки мережі фермерських і особистих підсобних господарств ресурсозберігаючі, екологічно чисті технології, які необхідні для більш глибокої комплексної переробки природної сировини;
- сучасні засоби комунікації, виробництво засобів транспорту і зв'язку, створення і модернізація транспортних та інформаційних мереж.

Перераховані пріоритети мають становити основу системи державних, регіональних і галузевих інноваційно-інвестиційних програм та отримати першочергову підтримку у вигляді прямих інвестицій, пільгових кредитів, податкових пільг тощо.

Державна інноваційна політика, управління і регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку не можуть бути реалізовані лише за рахунок підтримки чи стимулювання будь-якої з окремих її ланок самої по собі. Так само як неможливо досягти вагомих результатів у реалізації такої політики зусиллями лише однієї з ланок державного управління, без мобілізації зусиль всієї системи органів законодавчої і виконавчої влади країни. Досягненню цієї мети мають слугувати і всі дії державної влади, в тому числі і здійснення політичних реформ.

Для надання відчутного імпульсу розвитку держави та суспільства в такому руслі в першу чергу доцільно:

1. Розробити і затвердити Верховною Радою Стратегію інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України і розбудови суспільства, що базується на знаннях.
2. Скоригувати, виходячи з цієї Стратегії, національні пріоритети, державні, галузеві, регіональні програми соціально-економічного розвитку, привести у відповідність до її вимог законодавство, систему державного управління тощо.
3. Розробити і запровадити комплекс заходів, які б стимулювали зосередження внутрішніх ресурсів держави та іноземних інвестицій перш за все в інноваційній сфері.
4. Створити Міжвідомчу комісію з питань інноваційно-інвестиційного розвитку.
5. Запровадити систему державного моніторингу інноваційної активності України та провести всебічний технологічний аудит вітчизняних підприємств та інвентаризацію наявного науково-технічного потенціалу.
6. Привести у відповідність зі світовими стандартами систему оподаткування, перетворити її фіскальні функції в такі, що стимулюють інноваційно-інвестиційну діяльність.
7. Регіоналізувати державну інноваційну політику шляхом делегування відповідних повноважень місцевим органам влади, підтримки створення в регіонах інноваційної інфраструктури.
8. Зорієнтувати зовнішню політику держави на стимулювання міждержавної науково-технічної та виробничої кооперації, зокрема з країнами СНД та ЄС.

Державна інноваційна політика повинна також мати за мету структурну перебудову вітчизняної економіки. Враховуючи ключове значення машинобудування для технологічного переозброєння всіх галузей виробництва, необхідно забезпечити нарощування його частки в загальній структурі промисловості (перш за все за рахунок підвищення рівня інновативності). В сфері машинобудування державна підтримка повинна орієнтуватися на авіаційну, ракетно-космічну та суднобудівну галузі. На інноваційній основі має здійснюватись реструктуризація вугільної, хімічної промисловості, енергетики. У металургійному комплексі слід забезпечити інтенсивний технологічний розвиток порошкової та кольорової металургії, зокрема виплавки алюмінієвих і титанових сплавів, впровадження процесів безперервного розливу сталі, налагодження випуску автомобільного листа високої якості та корозійостійкої сталі для нафтогазопроводів, виробництва високоміцних труб нафтогазового сортаменту. Основний акцент в розвитку галузей важкої промисловості має бути зроблено не на нарощування кількісних показників, а на якість продукції, перехід на екологічно прийнятні технології. В агропромисловому комплексі, харчовій та медико-фармацевтичній промисловості найбільшими темпами необхідно нарощувати використання сучасних високоефективних біотехнологій [2].

Висновки. Таким чином, удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку – першочергове завдання, вирішення якого прискорить процес формування національної інноваційної системи України. Узагальнено цей механізм являє собою сукупність стратегічних цілей, що стоять перед державою, та тактичних заходів щодо досягнення цих цілей. Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку проявляється в державній інноваційній політиці, яка є найважливішою з його компонентів, тому саме удосконалення державної політики в сфері інноваційних процесів, тобто правового регулювання, бюджетного, фіскального та ін., з урахуванням загальносвітових тенденцій розвитку – ключовий фактор забезпечення виходу економіки країни з кризи та формування сталого економічного зростання України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Мельникова А.А. «Узагальнення досвіду здійснення інноваційно-інвестиційної моделі розвитку в країнах з ринковою економікою» / А.А. Мельникова – Маркетинг: теорія і практика / 2008. – №14. – С. 80 – 83.
2. Просович О.П., Бондаренко Ю.Г. «Стратегія інноваційно-інвестиційного розвитку регіону в умовах економічної кризи» / О.П. Просович – Вісник національного університету «Львівська Політехніка» сер. «Проблеми економіки та управління» / 2009. – № 640. – С. 183-189.
3. Кемічаджи Т.І. «Напрями оптимізації державної інноваційно-інвестиційної політики України» / Т.І. Кемічаджи – Проблеми й перспективи розвитку співробітництва між країнами Південно-Східної Європи в рамках Організації Чорноморського економічного співробітництва / 2008. – С. 777-780.

РЕЗЮМЕ

В статье исследованы основные факторы, сдерживающие развитие инновационно-инвестиционной деятельности в Украине, определены приоритетные сферы инновационно-инвестиционной деятельности, заслуживающие государственную поддержку, объяснены особенности

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

инновационно-инвестиционной стратегии в контексте региональной политики и рассмотрены последствия финансово-экономического кризиса в Украине и его влияние на развитие региона.

РЕЗЮМЕ

У статті досліджено основні фактори що стримують розвиток інноваційно-інвестиційну діяльність в Україні, визначені пріоритетні сфери інноваційно-інвестиційної діяльності, що заслуговують на державну підтримку, пояснені особливості інноваційно-інвестиційної стратегії в контексті регіональної політики та розглянуто наслідки фінансово-економічної кризи в Україні та її вплив на розвиток регіону.

SUMMARY

Facilities of strategy of innovative investment development of region are described in the article. The priority spheres of innovative and investment activity that should be assisted by the government are determined. Features of innovative investment strategies in the context of regional policy are explained. The influence of economical crisis on region development is described.

БОРГОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

Рибаченко К.В., здобувач кафедри «Міжнародна економіка» ДонНУ (м. Донецьк, Україна)

Актуальність теми дослідження. Однією з ланок загальнодержавних фінансів України є державний кредит як сукупність відносин, в яких держава виступає в ролі позичальника коштів, кредитора і гаранта. Переважно держава виступає в ролі боржника і позичальника, при цьому за допомогою державного кредиту залучаються вільні фінансові ресурси суб'єктів підприємницької діяльності та громадян, які використовуються для задоволення державних потреб. Держава може виступати в ролі кредитора, надаючи позики юридичним і фізичним особам, а також гаранта – в тих випадках, коли бере на себе відповідальність за погашення позик та виконання інших зобов'язань, які взяли фізичні та юридичні особи.

Головною причиною наявності державного кредиту в сучасних умовах є дефіцит бюджетних коштів. І тому, перш за все, кошти що залучаються за допомогою державного кредиту передаються органам державного управління для покриття бюджетного дефіциту. Така практика є більш доцільною у порівнянні з емісією грошей, наслідком якої є посилення інфляції.

Цим проблемам присвячено праці вітчизняних вчених: Б.Губського, Ю.Макогона, А.Гальчинського, Л.Петрашко, Ю.Пахомова, Н.Бударіної, Є.Савельєва, Л.Руденко, а також західних вчених Дж.Кейнса, Л.Вальраса, І.Фішера, Р.Мандела, Дж.Флемінга, Р.Коуза та інших.

Метою дослідження є визначення боргових зобов'язань України на світовому валютному ринку на сучасному етапі в рамках співпраці з міжнародними кредитними організаціями.

В Україні вперше в 1995 році було здійснено фінансування дефіциту Державного бюджету шляхом проведення державної позики. І починаючи з цього часу уряд не вдавався до емісії грошових знаків для покриття дефіциту Державного бюджету України. Згідно із Законом України "Про бюджетну систему України" для фінансування бюджетного дефіциту можуть використовуватися: внутрішні державні позики, позики іноземних держав та інші фінансові інститути.

Основними ознаками та відмінними рисами державного кредиту є:

- 1) неодмінна участь держави в особі органів виконавчої влади різних рівнів у кредитних відносинах;
- 2) державний кредит призначений для задоволення загальнодержавних або пріоритетних для суспільства потреб. У випадку, коли держава виступає позичальником, кредитні ресурси спрямовуються до бюджету, що забезпечує виконання державою її функцій. У випадку, коли вона виступає кредитором, позики зазвичай спрямовуються у пріоритетні галузі господарства, або на вирішення нагальних соціальних потреб;
- 3) джерелом погашення державних позик і виплати відсотків по них, а також надання позик є в основному ресурси бюджету;
- 4) держава і як позичальник, і як кредитор іманентно (відповідно до її функціонального призначення) в основному не ставить на перше місце економічну вигоду, беручи участь у кредитних відносинах. Так, зазвичай, кредити, які надає держава, спрямовуються на вирішення важливих соціально-економічних програм і є пільговими. А взяті державою у борг кошти можуть спрямовуватися на покриття нагальних поточних потреб. Тут варто зазначити, що ефективність державного кредиту не зводиться лише до економічної ефективності, а зачіпає соціальні ефекти;
- 5) наявність підвищеної небезпеки зловживань з боку державної влади у сфері кредитних відносин. Так, можливість залучення кредитних ресурсів для покриття державних видатків часто є "спокусою" для уряду у вигляді легкого вирішення проблеми бюджетного дефіциту та спонукою до перевитрачання бюджетних коштів за рахунок майбутніх урядів, адже саме наступникам доведеться погашати борги.

У державного і банківського кредиту є спільні засади функціонування, справа в тому, що вони надаються на принципах поверненості, строковості і платності. Відмінність банківського кредиту полягає у тому, що він призначений у більшості випадків для задоволення виробничих потреб суб'єктів господарювання. Державний кредит призначений для задоволення потреб державних органів влади і управління.

Банківське кредитування. Обсяг наданих українськими банками кредитів за 2 роки зріс майже в 3 рази. Більше половини загального їх обсягу припадає на кредити, надані в іноземній валюті (на 01.01.2008 – 52%). Це було передусім пов'язано з більш низькими процентними ставками за кредитами в іноземній валюті порівняно з національною, нерозвиненістю вітчизняної фінансової системи, яка все ще не може гідно конкурувати із зовнішніми ринками як в частині обсягів наявних кредитних ресурсів, так і строків, на які вони можуть бути надані позичальникові. Кредити, надані фізичним особам, протягом останніх двох років зростали вищими темпами, ніж кредити, надані суб'єктам господарювання (3,5 рази порівняно з 2,8). Такий великий попит на кредити не завжди відповідав реальним можливостям позичальників щодо обслуговування та погашення отриманих кредитів, оскільки позичальники не завжди можуть об'єктивно оцінити наслідки інфляції, ризик безробіття, зростання цін, зменшення доходів.

Середньозважена вартість кредитів у національній валюті зменшилася з 19,6% у грудні 2009 року до 16,8% у березні 2010 року. Ураховуючи, що середньозважена вартість депозитів у гривні в цей період зменшувалася значно меншими темпами – з 14,0% до 13,2%. Відрізнялася динаміка вартості коштів в іноземній валюті – середньозважена вартість кредитів в іноземній валюті за цей період збільшилася з 10,2% до 11,3%, тоді, як середньозважена вартість депозитів в іноземній валюті знизилася з 9,5% до 8,9%, відображаючи зменшення зацікавленості банків у залученні валютних пасивів. На міжбанківському кредитному ринку середньозважена ставка за угодами зменшилася з 7% річних у грудні 2009 року (у тому числі за кредитами овернайт з 3,3%) до 3,2% (у тому числі за кредитами овернайт 1,6%) у березні 2010 року.